

Miskolci Kamarazenei Nyár 2014

A Miskolci Kamarazenei Nyár immár jelentős hagyományokra visszatekintő rendezvénysorozat, amely minden év augusztusának utolsó héteben kerül lebonyolításra. Főszervezője *Flach Antal* csembalóművész.

Tematikájában az idei év hat estét magában foglaló hangversenyciklusa az *Egressy Béni-bicentenáriumhoz* s a verbunkoszene hagyományaihoz kapcsolódott, centrumában Egressy életművével. Korántsem véletlenül, hiszen a *Szózat* zeneköltőjének életútja sok szállal kötődött a régióhoz: Felső-Magyarországon szolgáló lelkészcsalád sarjaként a mai Kazincbarcika területén született, a borsodi dombvidéken nőtt fel, iskoláit pedig Miskolcon, majd Sárospatakon végezte. Színházi élményekben elsőként épp Miskolcon lehetett része, méghozzá hatásukban életre szóló, sőt pályameghatározó jelentőséggel. Saját teátrumi karrierje később Kassán indult, majd Kolozsvárott, Budán és Pesten folytatódott; az 1837 augusztusában még Pesti Magyar Színházként megnyílt, majd három esztendőre rá a Nemzeti Színház nevet elnyert intézménynek élete végéig tagja volt. Annak falai között bontakozott ki – egyebek mellett – énekesi, zeneszerzői, szövegkönyv-írói, színmű- és operalibrettó-fordítói munkássága úgy, hogy muzsikusi pályája később túl is nőtt a teátrumi lehetőségeken: az 1840-es évtized első felében fiatal cigánymuzsikusokat kezdett oktatni, önálló zenekart is szervezve belőlük. Az együttes – nem csupán Egressy, hanem általában véve a kor magyar zenéjének terjesztőjeként – számottevő szerepet töltött be a késő reformkori Pest-Buda zeneéletében, mi több: időnként vidéki koncertutakat tett, beleértve Felső-Magyarországot és Miskolcot is.

A rendezvénysorozata augusztus 25-én vette kezdetét a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár előadótermében. *Dombóvári János* sátoraljaújhelyi Lavotta János-kutató a 250 esztendeje született hegedűművész és zeneszerző életútjáról, életművéről, valamint az utóbbi évtizedek Lavotta-kultuszáról tartott hangzó szemelvényekkel illusztrált előadást, majd *Sziklavári Károly* miskolci kutató – aki konferálta is az idei Kamarazenei Hét hangversenyeit, s a rendezvénysorozat tudományos munkatársa volt egyben – méltatta az évfordulós polihisztor-muzsikus Egressy Béni alkotói jelentőségét. Lavotta műveinek illetve Egressy és Thern Károly dalainak megszólaltatójaként közreműködött továbbá Szabó Márta (hegedű), Forgács Péter (ének), valamint Balázs Adrienne (zongora). Ugyancsak az est folyamán került sor az Egressy-életpályát és -életművet bemutató – s a későbbiekben városról városra vándorló – *tablókiállítás megnyitására*, amely Sziklavári Károly és Flach Antal közös munkája volt.

Másnap a középkori Avasi Református Templomban rendezett hangversennyel folytatódott a Kamarazenei Hét programsorozata: különféle

vokális együttesek, szólisták és hangszeres előadók mutatták be Egressy Béni liturgikus, valamint vallásos és/vagy hazafias ihletű darabjait, a kortársak munkái közül pedig Szerdahelyi József, Mosonyi Mihály, Erkel Ferenc néhány alkotását. Fölhangzott Egressy több zsolnárfeldolgozása, *Szózata*, saját *Himnusz*-megzenésítése, Szerdahelyivel közösen hangokba öntött *Nemzeti dala*, *Honvágya*, *Gyászkar*a, azonkívül néhány színmű-kara; Erkel *Szózat*-megzenésítése, operáinak különféle zenés imái; Szerdahelyi egyik férfikara, továbbá Mosonyi Mihály poétikus gyászdarabja (*A csalogány panasza Egressy Béni felett*). A hangverseny jellegéhez illő átiratokat Flach Antal készítette. Az est közreműködői voltak: a Cardinal Mindszenty és a Cantus Agriensis kórus, a Cantus Firmus kórus, a Lévay József Református Gimnázium kórusa (művészeti vezetők: Gergely Péter Pál, Szűcs Sándor és Sajó Márta), Vajda Éva és Boros Géza (ének), Varga László és Flach Antal (orgona), Siklósi Kristóf (fuvola).

Augusztus 27-én három ünnepi esemény: emléktábla-avatás, könyvbemutató, majd jellegében és művészi színvonalában egyaránt különleges kamarahangverseny követte egymást a Herman Ottó Múzeum régi épületénél, valamint annak dísztermében – a Szemere Szalonban –, rendkívüli érdeklődés mellett. A XVI–XVII. századi – s egykor a Miskolci Református Gimnáziumnak otthont adó – falak között végezte tanulmányait Egressy Béni: Flach Antal ötlete nyomán így a Miskolci Önkormányzat emléktáblát helyezett el az épületen. A felavatás eseményeinél többek között *Gupcsó Ágnes* zenetörténész – az Egressy család tagja, s az idei Miskolci Kamarazenei Nyár fővédnöke – mondott beszédet. Sziklavári Károly kibővített Egressy Béni-monográfiájának bemutatója következett azután: a könyv másodjára szintén a Miskolci Önkormányzat kiadásában jelent meg. Az est fénypontját, s egyúttal – a művészi tolmácsolás páratlan ihletű gazdagsága folytán – mondhatni a teljes Kamarazenei Hét csúcspontját is Horváth Anikó (zongora) és Zádori Mária (ének) kamaraestje jelentette, Egressy hangszeres szerzeményeiből és dalaiból összeállítva. Közreműködött továbbá: Balázs István (szavaltat), Péli Katalin, Taksás Mariann (hegedű), Nagy Renáta (mélyhegedű), Burai Laura (gordonka).

Egressy Béni emlékére írt, valamint a zeneszerző művein alapuló darabok képezték az augusztus 28-i hangverseny programjának centrumát: Liszt Ferenc, Egressy Samu (a komponista műkedvelő muzsikus unokatestvére), Ellenbogen Adolf, Siposs Antal, Kirch János, Kecskeméti József, Johannes Brahms, Anton Rubinstein alkotásait ideértve; elhangzott továbbá Sükei Károly verse, azonkívül Egressy néhány önálló munkája is (zongoradarabok, dalok). Az ez alkalommal szintén a vátrnál jóval népesebb hallgatóság előtt lezajlott hangversenynek az Almássy-kúria (Európa Ház) adott otthont. Juhász Tamás, Heinrich Attila, Csuka Ágnes, Korompai Ilona, Tóth Nikolett, Mezey Martina, Nagy Enikő,

Kecskés Zsófia, Varga Gergő, Flach Antal (zongora), Csík Noémi (hegedű), Vajda Éva és Nagy Zsófia (ének), valamint Balázs István (szavalat) voltak az est programjának tolmácsolói.

Egressy pályatársainak: a két másik, szintén évfordulós verbunkos-szerzőnek – Lavotta Jánosnak és Bihari Jánosnak –, mellettük Csermák Antalnak, Rózsavölgyi Márknak, Reményi Edének és Johannes Brahmsnak az alkotásai szerepeltek az augusztus 29-i hangversenyen, ezúttal is igen magas érdeklődés által kísérve (Miskolci Galéria, Kondor Béla terem). A főként vonós kamarazenén alapuló műsor számainak életre keltői Ács Ferenc, Lovász Leila, Zsekov Éva Mónika, Bíró Mariann (hegedű), Tóth Tamás, Győri Ildikó (mélyhegedű), Szabó Zsófia, Nagy Mariann (gordonka), Keresztfalvi Gizella (gordon), a kiegészített Allegra Vonósnyegyes, valamint a Reményi Ede Kamarazenekar tagjai voltak; rajtuk kívül közreműködött még Nagy Zsófia (ének), s az est programját a hangszeres és énekelt Rákóczi-nóta egy-egy változatának bemutatása (Ács Gyula és Csiszár István által), továbbá Balázs István szavalata is színesítette. A teljes hét összeállítását tekintve is igazi különlegességet jelentett a hangverseny záróprodukciója: Rózsavölgyi *Első magyar társastáncának* megszólaltatása a tételsorozat tényleges eltáncolásával párosult – méghozzá a Szöllősy Szabó Lajos-féle eredeti, rekonstruált koreográfia szerint –, Gergely Petronella táncmesternek és tanítványainak jóvoltából.

Az utolsó este helyszínéül a Kamaraszínház szolgált, programját pedig Egressy színmű- és részint népszínmű-zenéből vett számok uralták. Ez az ízig-vérig magyar atmoszférájú zenei világ fontos előzménye lett egyebek mellett a századközep erkeli operájának, a *Bánk bán*nak, sőt a később útjára induló magyar operettnek is, amely ma már: hungaricum. (Hozzáteve persze az igazságosság kedvéért: ez a specifikus zenei hagyomány természetesen nem csupán Egressy sajátja volt; Erkel, Szerdahelyi és mások népszínmű-zenei lényegileg ugyanezt a típusréteget képviselték.) S ez a zenei világ a szó eszmei értelmében szintén valódi *hungaricum*, amely érdemes arra, hogy időről időre a nyilvánosság elé kerüljön, és szép lassan remélhetőleg fölébred majd Csipkerózsika-álmából. Az augusztus 30-i záróhangversenyen Flach Antal vezényelte a Miskolci Szimfonikus Zenekart; a sikeres kísérletszámba menő est énekes szólistái Ács Gabriella, Lőkös Dániel és Vajda Éva voltak; Balázs István szavalt.

Az ideai tapasztalatok nyomán határozott szándékká vált, hogy jövőre a bicentenáriumos Mosonyi Mihály életműve álljon majd a Miskolci Kamarazenei Nyár rendezvényhétének középpontjában.

Sziklavári Károly

